

INHOUD

Woord vooraf	v
Karel Rimanque in de rechtsfaculteit	
HENRI SWENNEN	1
Karel Rimanque en het staatsrecht	
JAN VELAERS	27
Bibliografie van professor Karel Rimanque	37
De (ir)rationele wetgever vroeger, vandaag en in de toekomst	
PATRICIA POPELIER	57
1. Insteek: de Belgische staat in sciencefiction	57
2. Hoe rationeel is het politieke besluitvormingsproces?	58
2.1. Redelijke of onredelijke wetten?	58
2.2. Wat is rationaliteit?	60
2.3. Is het democratisch instituut per definitie irrationeel?	64
3. De rationale wetgever. Toepassing op de Belgische instellingen	68
3.1. De rationale wetgever in de Grondwet van 1831	68
3.1.1. Democratie en de rationaliteitsgedachte in de achttiende en begin van de negentiende eeuw	68
3.1.2. Sporen van de democratische rationaliteitsgedachte in de Belgische Grondwet van 1831	70
3.2. De rationale wetgever in de eenentwintigste eeuw	77
3.2.1. Probleemstelling: de rationaliteitscrisis	77
3.2.2. De Grondwet	79
3.2.3. Rationaliteitseisen in rechtspraak en rechtsleer	82
3.2.4. De ontwikkeling van een rationeel “regulatory management”	86
3.3. Eerste tussenconclusie. Is democratische besluitvorming per definitie irrationeel?	89

4.	Laat een rationele staat ruimte voor vrijheid?	92
4.1.	De Kleine Prins en de Koning: drie elementen voor een antwoord . . .	92
4.2.	Laat rationele wetgeving ruimte voor irrationale burgers?	93
4.2.1.	Ruimte voor vrijheid in het concept van de rationele wetgever	93
4.2.2.	De middelen van de staat zijn beperkt	94
4.2.3.	Welke vrijheid staat de rationele wetgever voor ogen?	95
4.3.	Tweede tussenconclusie. Vrijheid vraagt om rationeel bestuur.	97
5.	Conclusie: hoe rationaliteit in sciencefiction leidt tot irrationele staatsvormen	98

De proliferatie van de zgn. klassieke “liberale” grondrechten in de XXste en de XXIste eeuw

	JAN VELAERS	99
1.	Inleiding.	99
2.	De plicht de grondrechten te “eerbiedigen”: de ruime interpretatie van vrijheid, eigendom en gelijkheid.	100
2.1.	Dé vrijheid een grondrecht? de ruime interpretatie van het recht op eerbiediging van het privéleven	101
2.2.	Elke vermogenswaarde beschermd: de ruime interpretatie van het eigendomsrecht	105
2.3.	De discriminatie op elk vlak en op elke grond verboden: de ruime interpretatie van het discriminatieverbod	108
3.	De verplichting de grondrechten te bevorderen/verwezenlijken	111
3.1.	De grondslag van de positieve verplichtingen	112
3.2.	De jurisprudentiële ontwikkeling van een leerstuk over de positieve verplichtingen	112
3.3.	De positieve verplichtingen doordringen de hele rechtsorde.	115
3.3.1.	Het personen- en familierecht	116
3.3.2.	Het strafrecht en de strafrechtspleging.	117
3.3.3.	Het penitentiair recht.	118
3.3.4.	Het milieurecht.	119
3.3.5.	Sociaal recht.	121
3.4.	De rechtshandhaving van de positieve verplichtingen	125
3.4.1.	De “fair balance”-test.	125
3.4.2.	“Integrale” of “marginale” rechtshandhaving van de positieve verplichtingen.	126
4.	De plicht de grondrechten te beschermen	128
4.1.	Het beginsel van de horizontale werking van grondrechten	128
4.2.	Indirecte of directe horizontale werking.	129

4.3.	Drie types van beschermende maatregelen in de Straatsburgse rechtspraak.	132
4.3.1.	“Beter voorkomen dan genezen”: de preventieve bescherming	133
4.3.2.	“Steeds weigeren medewerking te verlenen”: het onthouden van rechtsbescherming aan de inbreuken op grondrechten door privépersonen	136
4.3.3.	“Beteugelen indien nodig”: sancties en schadevergoeding bij aantastingen van grondrechten door privépersonen.	139
4.4.	De horizontale werking van grondrechten in de Belgische rechtspraak.	142
5.	Het “leerstuk over de botsing van grondrechten” en het “leerstuk over het verzaken van de grondrechten”	143
5.1.	De botsing van grondrechten	143
5.1.1.	Algemene probleemstelling.	143
5.1.2.	Geen hiërarchie in de Grondwet en het verdrag, dus ook niet in de wet.	145
5.1.3.	Het nastreven van een “praktische concordantie”	146
5.1.4.	Het afweging van de grondrechten	148
5.2.	Het verzaken aan grondrechten	150
5.2.1.	Het beginsel van de onvervreemdbaarheid van grondrechten	151
5.2.2.	De mogelijkheid te verzaken aan grondrechten	151
5.2.2.1.	Het vrijwillig verzaken aan het grondrecht	152
5.2.2.2.	De afweging tussen het belang om aan het grondrecht te verzaken en het belang om het grondrecht te beschermen	153
6.	Besluit: proliferatie van de grondrechten	158
Sociale grondrechten in de Belgische Grondwet		
	GUNTER MAES.	161
1.	Inleiding.	161
2.	De grondrechtencatalogoog in de Grondwet van 1831.	162
3.	Groeiende aandacht voor (nood aan) sociale grondrechtenbescherming	165
4.	Omschrijving van het begrip grondrecht.	167
5.	Sociale grondrechtenbescherming in de Grondwet	168
5.1.	Argumenten van de tegenstanders.	168
5.1.1.	Sociale grondrechtenbepaling heeft geen dwingende normatieve kracht.	169

Inhoud

5.1.2.	Buitenlands voorbeeld is niet maatgevend	170
5.1.3.	De geest van de Grondwet van 1831 is politiek	170
5.1.4.	De Grondwet is een positiefrechtelijke tekst	171
5.1.5.	Sociale grondrechtenbescherming biedt geen afgewogen bescherming.	172
5.1.6.	Andere overwegingen	173
5.2.	Argumenten van de voorstanders	173
5.2.1.	Harmonisering tussen internationale verplichtingen en de nationale Grondwet	174
5.2.2.	Vertaling van de hedendaagse sociaalpolitieke filosofie.	175
5.2.3.	Uitdrukking van de doelgerichtheid van de Natie	176
5.2.4.	Bijzondere bescherming van de sociale (r)evolutie	176
6.	Artikel 23 Grondwet – Eigenschappen van de bepaling	177
6.1.	Analytische en synthetische bepaling	177
6.2.	Positief geformuleerde bepaling	178
6.3.	Verbonden met de menswaardigheid van eenieder.	180
6.3.1.	Eenieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden.	180
6.3.2.	Artikel 23 lid 1 Grondwet als matrixgrondrecht.	182
6.3.3.	Ongelukkige formulering	183
6.3.4.	Eigen juridische gelding van artikel 23 lid 1 Grondwet	184
7.	Artikel 23 Grondwet – Juridische toepassing	186
7.1.	Artikel 23 Grondwet als afweerrecht.	187
7.1.1.	Beginsel	187
7.1.2.	Rechtspraakvoorbeeld: sociale bijstand voor kandidaat-geregulariseerden	189
7.2.	Standstillwerking in artikel 23 Grondwet.	193
7.2.1.	Omschrijving van het begrip	193
7.2.2.	Gevolgen van de standstillwerking	195
7.2.3.	Referentienorm en -ogenblik: vast of evolutief	195
7.2.4.	Referentienorm of referentietoestand	197
7.2.5.	Toetsing <i>in abstracto vs. in concreto</i>	198
7.2.6.	Rol van de rechter – toetsingsvrijheid en appreciatiemarge.	198
7.2.7.	Gerechtvaardigde beperking van het standstillbeginsel.	201
7.2.8.	Positieve plichten uit het standstillbeginsel	207
8.	Besluit.	210

De Senaat opnieuw ter discussie**Zin en onzin van een Statenkamer in (con)federaal België**

PATRICK PEETERS 213

1. Inleiding 213
2. Krachtlijnen van de evolutie van het tweekamerstelsel in België 215
 - 2.1. Het tweekamerstelsel in de Grondwet van 1831 – De elitaire Senaat. 215
 - 2.2. De evolutie van het tweekamerstelsel – De democratisering van de Senaat 218
 - 2.2.1. De grondwetsherziening van 1893 218
 - 2.2.2. De grondwetsherziening van 1920-1921 218
 - 2.3. De hervorming van het tweekamerstelsel – De Senaat in de Belgische federale Staat 221
 - 2.3.1. De omvorming van de unitaire in een federale staat – De invoering van nationale beschermingsmechanismen 221
 - 2.3.2. De vierde staatsvorming – De Senaat als Statenkamer. . . 222
 - 2.3.2.1. De samenstelling van de Senaat 223
 - 2.3.2.2. De nieuwe bevoegdheidsverdeling tussen Kamer en Senaat 225
3. De Statenkamer in federale staten: enkele rechtsvergelijkende elementen 227
 - 3.1. De wetten van de autonomie, de participatie en de coöperatie . . . 227
 - 3.2. Gelijke of ongelijke vertegenwoordiging? 229
 - 3.3. Vertegenwoordiging van het volk of van de deelstaatsregeringen? 232
 - 3.4. Bevoegdheden van de Statenkamer 234
4. En hoe moet het nu verder met de Senaat in het (con)federale België? . . . 235

Een Grondwet voor de Belgische deelstaten?**“Lessen” uit het buitenland en de Europese Unie**

CATHY BERX 239

- Wat voorafging 239
- Voorlopige conclusies 240
- Veertien jaar later... opportuniteit en mogelijke functies van een Grondwet voor de Belgische deelstaten 248
- De relevantie van een eigen Grondwet voor de Belgische deelstaten 248
1. Federaal debat over intrinsiek deelstaatmaterie vermijden. 248
 2. Degradatie van het concept Grondwet vermijden *c.q.* ongedaan maken . . . 250

3. Transparantie.....	251
Welke Grondwet: functies en definities.....	252
1. Juridische vormgeving en structurering van een politieke samenleving.....	253
2. “Programmatorische” functie.....	253
3. Symboliek.....	254
Via welke grondwettelijke techniek?.....	254
Besluit.....	256

De grondwettelijke grondslag voor de belastingbevoegdheid van de provincies en de gemeenten en de gevolgen voor de beperkende bevoegdheid van de wetgever

NICOLE PLETS.....	257
1. Situering en afbakening van het onderwerp.....	257
2. De grondwettelijke bevoegdheidsgrondslag: twee mogelijkheden.....	262
3. De gevolgen.....	267
3.1. De bevoegdheid van de federale wetgever en/of de decreet- en ordonnantiegever om de provinciale en de gemeentelijke belastingheffing te beperken.....	267
3.1.1. De beperkende bevoegdheid t.a.v. keuzevrijheid en de materiële belastingbevoegdheid.....	268
3.1.1.1. Rechtstreekse beperkende bevoegdheid.....	268
3.1.1.2. Overdracht van de bevoegdheid over de lokale fiscaliteit aan de deelstaten: grondwetswijziging vereist of niet?.....	278
3.1.1.3. Onrechtstreeks ingrijpen in de provinciale en gemeentelijke fiscaliteit.....	281
3.1.1.4. (On)bevoegdheid van de deelstaten tegenover lokale retributies.....	286
3.1.2. De beperkende bevoegdheid t.a.v. de formele belastingbevoegdheid.....	287
3.1.2.1. De administratieve procedure en de dienst van de belastingen.....	287
3.1.2.2. De (gerechtelijke) geschillenprocedure.....	292
3.1.2.3. Het regelen van de sanctionerende bevoegdheid.....	293
3.2. De impact van de beperkende bevoegdheid op de fiscale autonomie.....	294
4. Besluit.....	297

Levensovertuiging en onderwijs in de Belgische Grondwet

ADRIAAN OVERBEEKE	299
1. Inleiding	299
2. Begrippen in de Grondwet	306
3. De terminologie: een breed assortiment	311
3.1. 1831: “eredienst”; de spanning tussen steun en autonomie	311
3.2. Grondwetswijziging 1970: “ideologie / filosofie”	318
3.3. Grondwetswijziging 1988: “filosofische, ideologische of...”(opvattingen)	321
3.4. Grondwetswijziging 1988: “... godsdienstige” (opvattingen)	323
3.5. Grondwetswijziging 1988: “erkende godsdienst”	324
3.6. Grondwetswijziging 1988 – de “niet-confessionele zedenleer”	326
3.7. Grondwetswijziging 1988: “religieus”(“... religieuze opvoeding”)	329
3.8. Grondwetswijziging 1988: “moreel” (“morele opvoeding”)	331
3.9. Grondwetswijziging 1993: een “niet-confessionele levensbeschouwing”	331
3.10. Grondwetswijziging 1993: “morele diensten”	336
3.11. Grondwetswijziging 2000: “morele (...) integriteit”	338
4. De eigen betekenis van elk van de levensbeschouwingsbepalingen in de Grondwet: over de bandbreedte van de interpretatie ervan	339

Querimonia prodest: de klacht werkt**Enkele recente ontwikkelingen in het klachtrecht voor de burger, met
bijzondere aandacht voor de Vlaamse situatie**

BERNARD HUBEAU	353
1. Algemene context: behoorlijk kunnen klagen als element van behoorlijk bestuur	353
1.1. Mediation, bemiddeling en ombud, nog steeds erg populair.	354
1.2. Het klachtrecht voor de burger: algemene situatieschets in ons land	357
1.3. De inbedding van het klachtrecht: invulling en erkenning	358
1.3.1. Burger en bestuur: een haat-liefdeverhouding	358
1.3.2. Het recht om te klagen als grondrecht, als subjectief recht en als element van rechtsbescherming	361
1.3.3. Het klachtrecht als element van legitimiteit	362
1.3.4. Het klachtrecht als element van kwaliteit(szorg)	363
1.3.5. Het klachtrecht als element van bestuurlijke vernieuwing en New Public Management	364

2.	Evoluties op het terrein: van eerstelijns- of intern klachtrecht naar tweedelijns- of extern klachtrecht of andersom?	365
2.1.	Waarover gaat het?	365
2.2.	Evoluties op het terrein.	367
2.2.1.	Regelgeving met betrekking tot het klachtrecht	367
2.2.2.	De kenmerken van de klachtregeling	367
2.2.3.	Hoe is het klachtrecht geregeld?	369
2.2.4.	De relatie met de externe klachtbehandeling en de Ombudsman	369
2.3.	Conclusies en enkele vergelijkingspunten.	369
3.	Evoluties op het terrein: het begint waar het ophoudt, naar een beperkt initiatiefrecht voor ombudsdiensten?	371
3.1.	Waarover gaat het?	371
3.2.	Evoluties op het terrein.	372
3.2.1.	Principe	372
3.2.2.	Een aantal ombudsdiensten heeft een initiatiefrecht	372
3.2.3.	Voor- en nadelen.	374
3.3.	Conclusies en enkele vergelijkingspunten.	375
3.3.1.	Grondiger onderzoek van de Nederlandse situatie.	375
3.3.2.	Initiatiefrecht en de samenhang met de functies van de ombudsman	377
4.	Evoluties op het terrein. Ambtelijke integriteit: een rol voor de Ombudsman?	379
4.1.	Waarover gaat het?	379
4.2.	Evoluties op het terrein.	381
4.2.1.	Algemeen: het Klokkenluidersdecreet en de antecedenten	381
4.2.2.	Het toepassingsgebied	382
4.2.3.	Het onderzoek.	384
4.2.4.	De bijzondere bescherming.	387
4.3.	Conclusies en enkele vergelijkingspunten.	392
4.3.1.	De klokkenluidersregeling als onderdeel van een integriteitsbeleid: waarom welke regelingen?	392
4.3.2.	Beoordeling van de klokkenluidersregeling.	394
5.	Evoluties op het terrein: administratieve overheid of bestuursinstantie als bevoegdheidsrechtelijk aanknopingspunt voor het ombudswerk?	398
5.1.	Waarover gaat het?	398
5.2.	Evoluties op het terrein.	400
5.2.1.	De toestand tot het arrest van 10 juni 2005	400
5.2.2.	De gevolgen van het arrest van 10 juni 2005	402

5.2.3.	Optreden van de decreetgever: een wijziging van het Ombudsdecreet	403
5.2.4.	Optreden van de decreetgever: een wijziging van de Vlaamse Wooncode	406
5.3.	Conclusies en enkele vergelijkingspunten	407
6.	Evoluties op het terrein: wat met het onwillig bestuur? Een procespremie of een ultieme bemiddelingspoging?	409
6.1.	Waarover gaat het?	409
6.2.	Evoluties op het terrein.	410
6.2.1.	Bezwaren verbonden aan de procespremie	410
6.2.2.	De ultieme bemiddelingspoging als alternatief	413
6.3.	Conclusies en enkele vergelijkingspunten	414
7.	Evoluties op het terrein: ook op het lokale niveau krijgt het klachtrecht stilaan vorm	419
7.1.	Waarover gaat het?	419
7.2.	Evoluties op het terrein.	420
7.2.1.	Antecedenten.	420
7.2.2.	Het Nieuwe Gemeentedecreet	423
7.2.2.1.	De lokale overheid als organisator van de klachtenbehandeling.	423
7.2.2.2.	De organisatie van de eerstelijnsklachtenbehandeling	425
7.2.2.3.	De organisatie van de tweedelijnsklachtenbehandeling	428
7.3.	Enkele conclusies en vergelijkingspunten	433
7.3.1.	Naar een ruimer draagvlak op lokaal gebied	433
7.3.2.	Enkele vergelijkingspunten	434
7.3.3.	Een eerste evaluatie	436
8.	Tot slot: een situering van het Vlaamse klachtrecht in enkele algemene trends. Tussen probleemoplossing en marginale toetsing?	439
8.1.	Een vergelijking met Nederland: zo dichtbij en toch zo verschillend	439
8.1.1.	De gelijkenissen tussen Nederland en België	440
8.1.2.	Verschilpunten tussen Nederland en België.	442
8.2.	Naar de kern van het ombudswerk. Verschuivingen in de rol van de ombudsman?	445
8.2.1.	Probleemoplossing of marginale toetsing?	445
8.2.2.	Herstel en controle	447
8.3.	Moeten het recht om te klagen, het recht op behoorlijk bestuur en/of of de erkenning van het ombudsinstituut in de Grondwet zelf worden opgenomen?	449

Inhoud

8.3.1. Waarover gaat het? Past het grondrecht op klagen in de “geest van de Grondwet”?.....	449
8.3.2. Is het klachtrecht een grondrecht en zijn er initiatieven om dit te erkennen?.....	450
8.3.3. Waarom zou de erkenning van het klachtrecht door een grondwettelijke verankering nuttig of nodig kunnen zijn?.....	452
8.3.4. En het ombudsinstituut? Eerst stappen, dan lopen.....	454
9. Besluit: het klachtrecht als zoektocht naar herstel van vertrouwen in de overheid	456

Omgaan met het verleden?

Recente parlementaire onderzoekscommissies over Midden-Afrika

FILIP REYNTJENS	457
1. Inleiding.....	457
2. De “Rwanda-commissie”.....	459
2.1. Totstandkoming	459
2.2. Werkzaamheden	460
2.3. Resultaat en relevantie	464
3. De commissie “Grote Meren”.....	466
3.1. Totstandkoming	466
3.2. Werkzaamheden	467
3.3. Resultaat en relevantie	469
4. De Lumumba-commissie	470
4.1. Totstandkoming	470
4.2. Werkzaamheden	472
4.3. Resultaten en relevantie	478
5. Besluit.....	479

De positie van de vreemdeling in de Grondwet

DIRK VANHEULE	483
1. L’antique renom de terre hospitalière	483
2. Vreemdeling, politieke rechten en burgerschap	485
3. Burgerlijke bedieningen	492
4. Bescherming van rechten	494
4.1. Artikel 191 G.W.	494
4.2. Toepassingen: de artikelen 10 en 11 G.W.....	500
4.2.1. Het verblijfsrecht getoetst aan de Grondwet	501
4.2.2. De sociale positie getoetst aan de Grondwet	503

5. Besluit.....	507
Het fiscaal legaliteitsbeginsel in de Belgische Grondwet: verstrakking of erosie?	
BRUNO PEETERS.....	509
Inleiding	509
1. Historische achtergrond en <i>ratio legis</i> van het fiscaal legaliteitsbeginsel	511
2. Het fiscaal legaliteitsbeginsel in de legiprudentie van de Afdeling Wetgeving van de Raad van State	515
2.1. Invoering van belastingen <i>door een wet</i>	515
2.2. In principe geen delegatie aan de Koning	518
2.3. Beoordeling van de adviespraktijk van de Raad van State.	522
3. Het toezicht door het Grondwettelijk Hof op de naleving van het fiscaal legaliteitsbeginsel	523
3.1. Algemeen	523
3.1.1. Het begrip belastingen.....	525
3.1.1.1. Algemeen	525
3.1.1.2. Voorbeelden	526
3.1.2. Het fiscale wettigheidsbeginsel: een grondrecht?	534
3.2. Draagwijdte van het fiscaal legaliteitsbeginsel	534
3.2.1. Principieel verbod tot delegatie van essentiële elementen van de belasting.....	534
3.2.1.1. Algemeen	534
3.2.1.2. Omschrijving van de essentiële en niet-essentiële elementen	535
3.2.2. Uitzonderingen op het principiële verbod tot delegatie	537
3.2.2.1. Voorwaarden voor delegatie van essentiële elementen	537
3.2.2.2. Artikel 160 Grondwet.....	540
3.3. Tussenbesluit	540
4. De verenigbaarheid van de fiscale antimisbruikbepalingen met het fiscaal legaliteitsbeginsel.....	541
4.1. Overzicht	541
4.2. De antimisbruikbepaling van artikel 344 § 1 WIB 92	542
4.2.1. Situering.....	542
4.2.2. Verschillende opvattingen.....	543
4.2.3. Standpunt Grondwettelijk Hof.....	546
4.2.4. Standpunt Hof van Cassatie	547

Inhoud

4.2.5. Standpunt Afdeling Wetgeving Raad van State.....	548
4.3. De antimisbruikbepaling in het WBTW	549
5. De werking van de Dienst Voorafgaande Beslissingen	553
5.1. Algemeen	553
5.2. Concrete werking van de Dienst Voorafgaande Beslissingen	555
Besluit	559
Over de auteurs	563